

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 13. Specialiter quoad hoc redarguuntur Steyartius, & Author
Pentalogi Diaphorici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

ios proferunt, & spinas peccatorum, postquam venientem super se Sacramentorum imbrem sæpe biberunt.

169 Quarta habemus ex Scriptura, habemus ex traditione, nonnullos ex electis subinde cadere & resurgere. Sed non habemus, istum esse ordinarium divinæ misericordiæ erga peccatores processum, ut assiduos in gravia relapsus in ipsis permittat, ad finem ipsos assidue resuscitandi per Pœnitentiæ Sacramentum. Imò tales recidivos, secundum communes divinæ providentiæ leges, censendos esse de numero reproborum, ex Scriptura & Patribus cap. 75. ostendimus.

CAPUT XIII.

Specialiter quoad hoc redarguntur Steyartius, & Author Pentalogi Diaphorici.

170 UT Dei misericordiam magnificare videretur Doctor Steyartius, suamque de facilitate conversionis, sine pœnitentiæ operibus, doctrinam, aliaque sua laxioris viæ opinamenta facilius tueretur, angustiam salutis viam (de qua Luc. 13. v. 24. & ex qua Hesselius in consuet. novit. fid. contra Lutherum probat, ordinariæ peccatores non nisi per opera pœnitentiæ justificari) in Thesi Lovanii defensa 26. Julii 1695. sic interpretatus est, ut diceret, quod angusta porta, est porta Religionis Christianæ, etiam quatenus à vulgo fidelium (ne ad nescio quos rigores restrictio hæc observatur. Sic ille; sed non sic Scriptura, nec Patres. Si enim ita esset, sequeretur, omnes illos per angustam portam intrare, ad eoque salvari, qui vivunt ut vulgus fidelium, eoque modo Religionem Christianam observant, sicut vulgus fidelium observat. Quod si verum esset, qui vult salvus esse, Christi crucem non deberet tollere & portare, nec effici sicut parvulus, nec sibi vim inferre, &c. (ista namque pauci faciunt de vulgo) salvari quippe possent superbi, avari, peccatores laborem pœnitentiæ refugientes, quorum (sicut stultorum) infinitus est numerus in vulgo fidelium. Peccatoribus proinde omnibus (nisi sint plusquam vulgares) tamen pœnitentiæ Evangelicam non facientibus, securitatem Steyartius pollicetur. Sed non sic Christus, non sic SS. Patres. Siquidem Christus loco citato, & Matth. 7. v. 14. dicit paucos ex iis qui querent intrare (id est ex fidelibus) intraturos in regnum cælorum. Idem unanimi voce contestantur SS. Patres, à nobis to. 1. laudati. Nec mirum, quia pauci ex ipsis sunt veri Christi discipuli; pauci (inquam) Christum sequuntur per viam crucis, pauci efficiuntur sicut parvuli, pauci sibi ipsi vim inferunt. Violentum enim, cum sit contra naturam, in paucis contingit; non igitur contingit in vulgo fidelium. Plusquam vulgares sunt, qui Christum verè sequuntur per viam crucis, Christianæque humilitatis.

171 Nec magis de divinis Scripturis, aut Patribus, sed de admventionem sua, deque figmento suo Author Pentalogi Diaphorici, in Appendice illius fol. 7. sequentem hypotheseim statuit: *Si quoties recidivus se immutat de bono in malum, toties divina misericordia vult recidivum immutare de malo in bonum, quis accusabis adversus recidivum? Deus qui immutat voluntatem, quis est qui condemnet? Has vocamus divinæ misericordiæ divinitas.* Sic vocat ipse. Sic alii cap. 5. relati. Sed non sic Scriptura, non sic Prophetæ, non sic Apostoli, non sic Evangelistæ, non sic Pontifices, non sic Patres. Imò non sic ratio christiana. Si enim divina misericordia toties vellet recidivos immutare de malis in bonos, quoties de bonis ipsi se immutarent in malos, nullus recidivus in peccatis suis morere-

tur, sed in bono semper statu, in quem post ultimum relapsus, per divinam misericordiam immutaretur. Nullus ergo recidivus periret. Quod asserere, nec Scriptura, nec traditio permittit.

172 Nec magis de divinis Scripturis, nec de Patribus, sed de suo idem Pentalogi Author ibidem cap. 6. n. 51. quasi divino circa electionem hominum consilio interfuisse, comminiscitur tres electorum, seu prædestinatorum classes: *Eliguntur (inquit) quidam, qui per Baptismum remissionem consecuti, à gratia baptismali nunquam cadunt... Eliguntur alii, qui à gratia baptismali cadere permittuntur; sed vel post totam vitam pessimè actam in fine resurgunt; vel recuperatam semel gratiam, beneficio Sacramenti Pœnitentiæ, nunquam amittunt. Eliguntur et alii, quos continuo permittit Deus cadere, ut per Sacramentum Pœnitentiæ continuo resurgant. In his supra omnem (inquit) hominum misericordiam superexaltatur Dei misericordia.* Quia tamen in sacris Litteris rarissimum habemus exemplum Latronis, qui post totam vitam pessimè actam, verè in fine poenituit, & misericordiam invenit: nullum tamen invenimus exemplum eorum, qui post assiduum Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ profanationem, toties per Pœnitentiæ Sacramentum resurrexerunt, quoties illud profanarunt. Nec juxta communes divinæ providentiæ leges, minus rara est per Pœnitentiæ Sacramentum vera resurrectio, rara (si unquam vera) electio illorum, qui in pessima scelera post suscepta frequenter Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta, assidue relabuntur; quam illorum qui totam pessimè vitam agunt. Sed sicut isti, secundum communes divinæ providentiæ leges ut plurimum de numero sunt reproborum, eorumque pœnitentiæ vera, raro est vera, juxta communissima Sanctorum pronuntiata, *qualis vita, finis ita: pœnitentiæ vera, raro vera, &c.* Sic & de illis dicendum, & quidem majori cum fundamento, ob majorem ingratitude, majoremque contumeliam spiritui gratiæ, sanguini Christi, susceptique Sacramentis illatam.

Ubi ergo ipse in sacris Litteris, ubi in Patribus 173 tertiam illam electorum classem invenit? Ubi ordinariam illam erga peccatores assidue recidivantes misericordiam? Illius certè prædicatio non Prophetica est, non Evangelica, non Apostolica, non antiqua; sed nova, deque nupera speculatione ipsius conficta. Neque enim Prophetæ, neque Christus, neque Apostoli, neque veteres Patres, aut Theologi eam prædicarunt. An ipse (cum Paulo) raptus ad tertium cælum, ibi audivit arcana verba, de tertia illa electorum classe, ordinariæque œconomia divinæ erga dictos peccatores misericordiæ? Illam tota hæc Antiquitas ignoravit. Novitia proinde est prædicatio illius. Nec tamen novos Apostolos misit Deus, qui eam prædicarent; nec ullam ipsius indicium, ullum exemplum Spiritus sanctus in sacris Eloquiis, vel in Patribus exaravit.

174 Justos quidem aliquos divina Scriptura commemorat, quos Dei misericordia semel iterumque labi permisit, ac deinde resuscitavit. Sed duas id ob rationes fecit, quæ in recidivis post Confessionem & Communionem assidue peccata repentiibus non procedunt; sed ratio prorsus contraria. Quippe justos illos, ut David & Petrus, semel iterumque labi permisit, tum ut ipsi, tum ut alii, ipsorum exemplo, humiliores cautioreque efficerentur. Si autem divina misericordia (secundum ordinariam providentiam) eos assidue resuscitaret, qui post Confessionem & Communionem assidue in crimina relabuntur, nec ipsi cautiore humilioresque evaderent; imò minus cauti, minusque timorati; utpote spe illâ assidue resuscitæ,

tionis lactati, non frano timoris repressi. Et reliqui peccatores eandem sibi misericordiam (utpote ordinariam) pollicentes, tantò securius, licentiosiusque in crimina ruent, quantò minori divina iustitia timore inde cohiberentur, majorique illius misericordiae spe ad id allicerentur.

175 Non est igitur talis erga peccatores Dei misericordia ex proprio cerebro prædicanda; sed talis, qualem Scriptura divina, qualem traditio prædicat. Arcenda est quidem à peccatoribus desperatio, sed arcenda quoque de Dei misericordia vana spes & præsumptio; ne peccatores per eam seducantur, in suisque peccatis foveantur. Ut enim Augustinus serm. 47. de verb. Dom. ex utroque homines periclitantur, & sperando, & desperando. Utrumque proinde cavendum, ut peccatores, utroque periculo evitato, & à malo declinent, & de misericordia Dei non desperent. Utrumque Pentalogi Author arcere non videtur à peccatoribus, sed vanæ spei habenas ipsis laxare novitiis suis infundatque commentis, n. 171. & 172. commemoratis. Sicut & dum in elucidatione circa usum absolutionis, & in libello quem intitulavit, *La Verité opprimée*, &c. dicit quodd minima probabilitas sufficiat ad non leviter credendum, quod penitens sit dispositus ad absolutionem. Dum item in libro, quem falsè inscripsit, *defensionem praxis communis Ecclesie* fol. 90. sufficienter contritos censet, absolutioneque dignos, qui non habent vires sese emendandi. Et dum ibidem fol. 97. Deum introducit, sic alloquentem peccatores, qui, ob mollitiem suam, facere non possunt fructus dignos penitentiae, nec vitam tempore notabili emendare: *Venite ad me, debiles peccatores, & remittam vobis omnia peccata vestra. Non postulo à vobis emendationem notabili tempore, nec fructus dignos penitentiae. Non postulo nisi folia. Confitemini corde contrito, & remittam vobis omnia peccata vestra. Existisne decem, vel viginti annis peccantes ex habitu? venite ad me: non postulo à vobis emendationem notabili tempore, nec fructus dignos penitentiae. Non postulo, nisi folia. Confitemini corde contrito, & remittam vobis omnia peccata vestra, in quibus habituati estis, per absolutionem Ministri mei (tametsi de illa contritione vestra non habeat nisi minimam probabilitatem, ut supra.) Centiesne & centes in eadem peccata relapsi estis, sine ullo conatu ad emendationem? venite ad me: non postulo à vobis emendationem notabili tempore, nec fructus dignos penitentiae. Non postulo nisi folia. Confitemini corde contrito, & remittam vobis omnes relapsus vestros, per absolutionem Ministri mei. Vitamne duxistis enormiter flagitiosam? Nullumne est crimen, quod non commisitistis? venite ad me. Non postulo à vobis fructus dignos penitentiae. Non postulo nisi folia. Confitemini corde contrito, & remittam vobis omnia peccata vestra, quantumcumque numerosa, quantumcumque enormia, per absolutionem Ministri mei. Sic ille, addens esse excessum divinae misericordiae, memoratis peccatores novissimis saeculis absolutionis, super sola Confessione ipsorum, tametsi nec vires habeant faciendi fructus dignos penitentiae, nec diu vitandi relapsum.*

176 Sed non sic Gregorius Magnus lib. 6. in cap. 15. libri I. Reg. *Tunc bene conversum peccatorem cernimus, cum digna afflictionis austeritate delere nititur, quod loquendo confitetur. Unde Joannes Baptista male conversos Iudeos ad se confluentes increpans ait: Facite ergo fructus dignos penitentiae. IN FRUCTU ERGO, NON IN FOLII, AUT RAMIS PENITENTIA COGNOSCENDA EST. Quasi arbor quippe bona voluntas est. Confessionis ergo verba, quid nisi folia? Non ergo folia propter seipsa, sed propter fructum expectanda sunt. Quia idcirco omnis peccatorum Confessio recipitur, ut fru-*

ctus penitentiae subsequatur. Unde & Dominus arborem foliis decoram, FRUCTU STERILEM MALEDIXIT, QUIA CONFESSIO ERNATUM NON RECEPIT SINE FRUCTU AFFLICTIONIS. Satis ergo dum confitetur, & honorari vult, non affigi & humiliari, quid designat, nisi eos qui Confessionem sterilem habent, & fructum non habent, qui decorem Confessionis verbis humilibus praefertunt, sed verborum virorem non humilitate penitentiae sequuntur.

Et quid dico, non sic Gregorius? amplius dico: non sic Christus, non sic Christi Praecursor, non sic Apostoli, non sic Propheta. Si enim Christus foliis Confessionis effectus contentus, nec requireret penitentiae fructus, sicum foliis decoram, fructu sterilem, non maledixisset, nec violentiam pro vitis extirpandis sibi illatam in Evangelio requireret, dicens: *regnum calorum vultu patitur*. Et ad caeleste regnum non solos eos admittet, qui contenti intrare per angustam portam, & ambulant per arctam mandatorum viam. Nec Christi Praecursor diceret: *genimina viperarum, quomodo fugere poteritis à ventura ira? facite ergo fructus dignos penitentiae*. Ecce Joannes Baptista dignos penitentiae fructus expressè requirit ad effugendam venturi Iudicis iram, ac per consequens ad veniam & misericordiam obtinendam. Audet nihilominus Pentalogi Author introducere Christum in eo Praecursori suo contradicentem. Emendationem denique Spiritus sanctus in sacris Litteris ubique requirit. Ita: 1. *Quiescite agere perverè, discite bene agere. Quiesce iudicium, subverte oppresso...* *Es venite, arguite me, dicit Dominus, si, posita hac conditione, non pepercero.* Et Ezech. 18. *Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, quae operatus est, & custodierit omnia praecepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita vivet... omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Itam ergo conditionem expressè requirit. Itaque proinde Pentalogi Author expressè contradicit.

Itaque perspicuum est, ipsum non de Scripturis, sed de corde suo prophettare in supradictis. Et utinam ea prophetaret, quae apta sunt peccatoribus è caeno vitiorum erudendis! Sed ad hoc oportet ipsius Dei timorem incurrere, non autem ipsos ablatere vanà spe misericordiae, quam non solum absque Scriptura, & absque traditione, sed & contra Scripturam, & contra traditionem prædicat, & tanta cum fiducia prædicat, ac si eam ex Dei verbo scripto vel tradito didicisset, solusque Novator, vel à fide devius ipsi contradicere posset.

179 Sed quid de corde suo similia prophetantibus Scriptura dicit? *Vae Prophetis insipientibus (ait Dominus Ezech. 13.) qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident... vident vanam... in consilio populi mei non erunt... eo quod deceperint populum meum, dicentes, pax, & non est pax. Es ipse adificabas parietem: illi autem lineabant eum iusto, absque paleis. Dic ad eos qui lineant absque temperatura, quod casurus sis... ubi est litura, quam lineasti?... Complebo indignationem meam in pariete, & in bis qui lineant eum absque temperamento... Vae qui consuevit pulvillo sub omni cubito manūs, & faciunt cervicalia sub capite universae aetatis ad capiendas animas... Ecce ego ad pulvillo vestros quibus vos capitis animas volantes, & dirumpam eos... pro eo quod... confortastis manus impij, ut non reverteretur à via sua mala, & viveret.*

180 Audiat ergo peccator, non Pentalogi Auctorem, sed Ludovicum Granatensem l. 1. ducis peccatorum 3. p. c. 27. dicentem: *Optima spes est si peccata fugias, & Deum invoces: sin autem in peccatis tuis perseveres, non est illud sperare, sed præsumere; non est hoc sperare misericordiam, sed*

est rem indignam illâ facere, atque illam offendere. Quemadmodum enim Ecclesia non prodest illis qui exeunt ab illa, ut malè faciunt; sic etiam æquum est ut misericordia Dei non proficiat his qui in peccatis perseverant. Illud ante omnia divini verbi dispensatores considerare debent, qui sæpè non animadvertentes, apud quos conciones habeant, MALIS PRÆBENT OCCASIONEM IN PECCATIS PERSEVERANDI. RESPICERE DEBERENT, QUOD SICUT CORPUS INFIRMUM, SEU AGROTUM, QUO PLUS COMEDIT, HOC MAJUS ACCIPIT DETRIMENTUM; ITA ETIAM ANIMA IN PECCATIS OBDUKATA, QUO PLUS ILLO GENERE FIDUCIÆ LACTATUR, EÔ AMPLIUS INDURATUR. Et movetur ad perseverandum in peccatis... Desine itaque, mi frater, et deselinque spem illam præsumptuosam. Recordare quia Dominus, ut misericors, ita quoque justus est. Quemadmodum itaque ad misericordiam respicis, ut speres; ita quoque ad justitiam, ut metuas.

181 Audiat & Florentium Harlemiensem Carthusianum, in lib. cui titulus: *Via vite* p. 2. c. 24. *Conspiciuntur Confessarii & Concionatores, qui peccatores aliud docent nihil, quam ut multum confidant divina benignitate & misericordia, quam lubenter Deus veniam rogantibus peccatoribus ignoscit. At de justitia Dei, & ipso per magnam contritionem placando, satisfactionibusque pro peccato adimplendis, nihil aut parùm loquuntur. Quo fit ut populus fallatur, & minoris faciat in peccata sibi, audient peccata tam facile dimitti. Atque hujusmodi Confessarii, necnon Concionatores hodie conquiruntur, laudantur, vocanturque Concionatores qui consolantur homines. Verum est, quod timeatur, ne simile consolatorum genus potius deteriores peccatores reddat, quam correctores, sicut Medicus... qui agrum... semper blandè tractat. De hujusmodi apud Ezechielem terribilis est sermo Dei, iniquitatis, quod isti populum decipiunt, dicentes, pax, pax, & non est pax... Neque ablimis est prædicatio eorum, qui è suggestu de benignitate Dei, atque illius misericordia semper dicunt, & justitia non meminerunt; qui multa de spe verba faciunt; nulla verò, aut paucissima de timore, & angustia porte, que ducit ad celum. De quibus iterum Dominus apud dictam Prophetam: *Va qui conjuntis pulvillus, &c.**

182 Dicant nihilominus Concionatores, dicamus omnes qualem juxta Scripturam & Patres misericordiam erga peccatores Deus exerceat, & qualiter superexaltet misericordia judicium, si que super omnia opera ejus. Utique

1°. quia multos peccatores per merita Christi salvat, omnes alioqui damnandos. Propter Christum enim homines, & jumenta salvabis Domine, cum multiplicaveris misericordiam tuam Deus. Pl. 35.

2°. quia eos, qui exerrant, partibus corripit, & de quibus peccant admonet, & alloquitur. ut relicta malitia credant in se; & judicans dat locum in peccatis pœnitentiæ. Sap. 12. In tantum quod in multa patientia sustinet vasa iræ, apta in interitum. Rom. 9.

3°. quia quantumcumque peccaverint; si verè & plenè pœnituerint, cor contritum & humiliatum non despicit. Pl. 50.

4°. quia creaturam à se averfam, misericordiam suam præveniendo revocat, conversam recipit, receptam perficit, perfectam coronat, inquit Augustinus.

5°. quia etiam milles, imò infinites relapsorum, nullas patitur venie moras vera conversio. S. Leo epist. 91.

6°. quia etiam in finem vitæ dilata, vera equidem pœnitentia nunquam est apud Deum serâ. Hic

ronymus ep. 48. ad Sab. c. 4. Fulgentius ep. 7. c. 7. 7°. quia cunctis ipsa etiam peccata cooperari facit in bonum, Rom. 6. junctâ interpretatione Augustini, ipsique peccata, quamlibet innumera, condonat, ablutosque baptisimat, vel ad mortem in baptismali conservat innocentia; vel si quando inde excidere permittat, per secundam post naufragium tabulam, in pristinam suam restituit amicitiam, nec semel, sed quoties verè pœnituerint.

183 Istas misericordias Domini in æternum cantare debemus; sic tamen, ut judicium cum misericordia cantemus: *misericordiam enim & judicium cantabo tibi Domine, Psal. 100.* Et in Deo misericordiam & veritatem amat Scriptura conjungere, Augustinus in Psal. 87. Et in Deo misericordia & judicium, justitia & pax osculate sunt, Pl. 84.

Foret haud dubiè misericordia magna, si Deus omnes homines salvaret, si omnes eximie sanctos efficeret, si peccatores omnes efficaciter converteret, si Unigeniti sui satisfactione contentus, aliam ab ipsis non exigeret, si finalis perseverantiæ donum omnibus, saltem Christianis, vel saltem majori eorum parti concederet. Verum aliter visum est divina sapientiæ, ordinatissimæque providentiæ; aliter divina justitiæ. Nec habet hic quod conqueratur recta hominis ratio; sed habet dumtaxat quod cum Apostolo exclamet: *O altitudo divinarum sapientiæ & scientiæ Dei!*

Nemo proinde sibi multum de misericordia Dei blandiatur (ait rursus Augustinus in Psal. 44.) sed (ut idem ait in Psal. 32.) *cum acceperis misericordiam, benè utere, ut bonam rationem reddas, cum judicium venerit.* Verè quidem Apostolus: *superexaltat misericordia judicium.* Verè Psalmita: *miserationes ejus super omnia opera ejus.* Verum sicut sacri isti textus verissimi sunt, tametî divini misericordia non salvet, nisi partem longè minorem hominum; imò nonnisi partem longè minorem Christianorum; tametî majorem hominum partem in tenebris infidelitatis relinquit; tametî dimittat gentes ambulare vias suas: tametî malè ut plurimum mori permittat, qui malè vixerunt: tametî nonnisi paucissimos Catholicos eximie sanctificet, cum possit omnes: tametî exiguum dumtaxat numerum elegerit, seu prædestinaverit, cum omnes eligere potuisset. Sic idem sacri textus verissimi sunt, tametî ad veram pœnitentiam efficaciter ordinari non perducant, sed in peccatis suis mori permittant eos, qui per frequentem Sacramentorum abutuntur, frequentemque in grandia crimina relapsam, pretiosum Christi sanguinem frequenter polluant, spiritui gratiæ frequenter contumeliam faciunt, vixque uliam (si ulam) pro emendanda vita sibi vim inferentes, perpetuum faciunt Confessionum relapsamque circuitum, parùm vel nihil solliciti de præstandis iis, quæ ad impetrandam misericordiam Mich. 6. requirit Dominus: *Indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te, utique facere judicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo.* Si enim hujusmodi peccatores ad veram pœnitentiam & salutem ut plurimum efficaciter promoveret, plures sacri textus (infra referendi) veri non essent, quod scilicet ad misericordiam & salutem impetrandam necessaria sit vitæ emendatio, necessarium ambulare per arctam viam, necessarij fructus pœnitentiæ, &c. Nec verum esset, quod ambulantes per viam latam ut plurimum ambulent in perditionem. Nec denique verum, quod cum SS. communiter Patribus, præcipuisque Doctoribus Scholasticis, & sacris Interpretibus, docet Cardinalis Bona in princip. vit. Christ. p. 2. §. 50. atque infallibili Scripturarum testimonio censet evinci, scilicet exiguum esse numerum electorum, & multo minorem, quam sit numerus reproborum, etiam

de solis orthodoxa fidei cultoribus (exclusis parvulis, qui ante usum rationis obeunt) sermo sit. Quod & a nobis multiplici divinarum Scripturarum, & SS. Patrum autoritate, multiplici item ratione to. 1. hujusce Theologiæ Sanctorum Prolegom. 2. cap. 16. ostensum est.

- 192 Bene quidem sperare licet de salute eorum, qui sub vitæ exitu, signa dant poenitentiae. Flagitiorum tamen hominum (quorum longe major est numerus, quam timoratorum) poenitentia se-
ra, post vitam in continuis peccatis, vel in perpetuo Confessionum & relapsuum circulo peractam) juxta SS. Patres raro est vera.

CAPUT XIV.

Tametsi Ecclesia nunquam dubitaverit de tanta Dei in condonandis peccatis misericordia, ut peccatores quoscumque, quamlibet multorum & enormium criminum reos, toties in gratiam recipiat, quoties ad ipsum toto corde conversi poenitent sicut oportet. Nunquam etiam dubitaverit de data sibi ab unigenito Filio Dei potestate toties remittendi peccata, post baptismum commissa, quoties debita cum dispositione suis ea clavibus subiciuntur. Non ideo unquam credidit, absolutionem à se impartiendam peccatoribus quibuscumque, se contritos asserentibus, statim atque peccata sua confessi, absolutionem petissent, cum verbali promissione emendationis, tametsi manifesta non esset indispositio ipsorum.

- 193 **P**robatur 1°. quia tanta olim cum distinctione Ecclesia usa fuit suâ illâ potestate, ut pluribus sæculis semel dumtaxat, extra mortis articulum, absolverit post baptismum lapsos in graviora crimina, quæ publicâ multabat poenitentia, solumque in morte absolverit relapsos in ea, seu aliquid eorum, post unam poenitentiam & absolutionem. Priorem partem antiquissimorum Patrum testimonium probat Morinus l. 5. c. 27. Hermæ nimirum (S. Pauli discipuli) Clementis Romani, Clementis Alexandrini, Tertulliani, Origenis. Quod & cap. 28. demonstrat ex Concilio Eliberitano, Paciano, Ambrosio, Hieronymo, Augustino, & Concilio Toletano III.

- 194 Posteriores partem, quod solum in morte absolverit relapsos, &c. multis rationibus & autoritatibus probat ibidem c. 29. & 30. Et idem cum Morino tradunt Albaspinæus (Episcopus Aurelianensis) observationum l. 2. observat. 2. & Dionysius Petavius in doctissimis suis ad Epiphanium admonitionibus heresi 59. Qui omnes pariter ostendunt, relapsos in dicta crimina, privata poenitentia beneficio, ad communionem pacemque reverti minimè potuisse, glissasque Scholasticorum verbis & praxi Antiquorum non satisfecere.

- 195 Graviora porro crimina, erga quæ tam districta fuit veteris Ecclesiæ disciplina, fuerunt idololatia, homicidia, mœchia, fornicatio, eorumque manifestæ species. Fornicationem namque (hodie, prohi dolor! communissimam) inter graviora illa fuisset computatam, perspicuum est ex Tertulliano l. de pudicitia c. 1. & 12. Paciano parænesi ad poenit. Chrysostomo hom. 17. in Mattheum, &c. His à sæculo quarto addita fuere sacrilegium (ut videre est apud Augustinum hom. 27. inter 50.) perjurium, falsum testimonium, furtum, rapinæ, ebrietas assidua, &c. ut videri potest apud Cælarium homil. 8. Fulbertum Carnotensem. 2. ad populum, Morinum l. 5. citato c. 4.

Imò certum aliquibus viris doctis videtur ex Cypriano epist. 52. Innocentio I. epist. 3. ad Exuperium, & variis canonibus Concilii Eliberitanum, nonnullorum criminum reus, ut mœchia, &c. ante Zephirini Pape tempora, aulterioris disciplina studio, absolutionem, in quibusdam Provinciis, etiam in morte, negatam fuisse, eorumque reos ad Deum pro venia remissos fuisse, prout ostendunt Merbesius dissert. 4. de poenit. q. 79. Morinus l. 9. c. 15. Cardinalis Bona de rebus liturg. lib. 1. c. 17. ubi sic: *Quibusdam sceleribus, quæ atrociora visa sunt, omnem prorsus veniam spem, omnem poenitentiam Ecclesia denegabat: adeo ut qui ea commississet, quamvis à divina misericordia eorum remissionem vere contritionis subsidio obtineret, nunquam tamen posset cum Ecclesia reconciliari. Ea erant idololatia, homicidium & adulterium.* Constat hoc ex Tertulliano l. de pudicitia, ubi jam factus Montani asecta, propterea invehitur in Decretum Zephirini Pape (quo dicitur: *Ego & mœchie & fornicationis deicta, poenitentia sanctis dimitto.*) Idem liquet ex Concilio Eliberitano, & ex epistola Innocentii I. ad Exuperium, in qua ait, duriorum fuisse observantiam tempore persecutionum, ne communionis concessa facultas, homines de reconciliatione securos, non revocaret à lapsu. Reverti autem Ecclesiæ pace, rigorem illum in misericordiam commutatam esse.

Nec in quibusdam dumtaxat Provinciis rigoris anedictum observatum fuisse, sed tribus prioribus sæculis in solemniori more fuisse, ut videlicet idololatia, mœchia, & homicidia, non obstante quacumque poenitentia, ne in morte quidem absolventur, Merbesius loco citato post Albaspinæum probare conatur. Saltem id in Iohanni more fuisse, etiam in Romana Ecclesia, erga relapsos in aliquod ex dictis criminibus, viri cruditi consent.

Quidquid de eo sit, apostatis, & ab Ecclesia e-
jectis (si post suam ejectionem poenitentiam agere non curassent, sed toto postea vitæ tempore voluptatibus se dedissent) sicut & totâ post baptismum vitâ impiis, poenitentiam demum in morte poscentibus, absolutionem tribus prioribus Ecclesiæ sæculis, non desperatione veniæ, sed rigore disciplinæ negatam fuisse, Morinus optime demonstrat lib. 10. c. 1. & 2.

Incredibile verò est, omnibus supradictis absolutionem negatam fuisse, eò quod certa crederetur indispositio ipsorum; imò certum videtur ex ipsis periculis vel certò moraliter dispositos fuisse, vel totum incertò, seu dubiè indispositos; cum ex ipsis plerique poenitentiam & absolutionem cum lachrymis, gemitibus, & precibus magnis peterent.

Secundò assertio probatur, quia Ecclesia, veteresque Patres semper horruerunt, & vehementer horruerunt se periculo exponere margaritis spargendi ante porcos, id est Sacramenta conferendi indispositis, ut Morinus ostendit lib. 1. cap. 17. *Incredibilis est (inquit) ea cura & sollicitudo, quæ afferebantur, & quasi torquebantur, ne id aliquando contingeret. . . . Ne igitur in Sacramentorum administratione fallerentur, & cum impuris, hoc est peccatoribus, ea communicarent, eos per varios purgationis modos, scelerum confessione præmissa, multis annis deducebant. Si quid verò sceleris novi exorirebatur, cum Concilia frequenter celebrabant Episcopi, ut quæ ratione puniendum & expiandum esset, providerent. Nec hæc sollicitudine contenti, si quid paulò insolentius accidebat, Episcopus longe distans, & præcipue Romanum Pontificem, de remediis insolenti morbo adhibendis consulabant. Imò cum purgationis peccatorum modus erat vel remittendus, vel intensus,*